

Aleš Bříza : Pád Německého císařství a některé aspekty sociálně – kulturního
Vývoje Výmarské republiky na stránkách vybrané memoárové literatury.
(Příspěvek ke studiu německých dějin první poloviny 20. století)

Magisterská diplomová práce

Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav světových dějin, Seminář nejnovějších dějin
Praha, 2006, 148 s. rkp.;

Paměti, stejně jako deníky či osobní korespondence, jsou významným historickým pramenem a svým „pachem člověčiny“ výrazně přispívají k poznání minulosti. Vyžadují samozřejmě důkladnou historickou kritiku, neboť jsou přirozeně ryze subjektivní, často i zavádějící, neboť jejich autoři často zveličují svojí roli v konkrétní dějinné události, případně ji i vědomě zkreslují, obhajují své jednání a mnohdy se i snaží vytvořit svůj ideální portrét pro futuro. Přes všechny tyto skutečnosti jsou memorabilie nezastupitelným partnerem historikova dialogu s minulostí. Umožňují nahlédnout do zákulisí procesu politického, případně vojenského rozhodování, glosují jednotlivé události, vystihují atmosféru i každodennost doby a v neposlední řadě individualizují minulé dění. V naší odborné literatuře není mnoho prací, které by věnovaly pozornost metodickým problémům tohoto typu historického pramene a proto jsem ocenil téma diplomové studie Aleše Břízy, který se pokusil s maximálním využitím relevantních pamětí zdokumentovat poměrně krátké, ale významné období německých dějin 20. století – pád císařství a počátky Výmarské republiky. Opakuji, pouze na memoárové literatuře nelze postavit kvalitní interpretaci minulého dění, ale na druhé straně její použití v odborném textu dodává příslušné rekonstrukci zkoumané události pečeť autentičnosti a v konkrétních obrysech i neopakovatelnosti. Např. obecné konstatování pádu císařství a vzniku republiky získává zcela nový rozměr, jakmile se připomene ona okolnost jejího faktického vyhlášení Scheidemannem mezi „polévkou a hlavním chodem“ v čase obědu v restauraci Říšského sněmu.

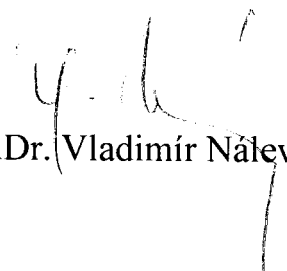
Autor pracoval s paměťmi vojáků (např. Hindenburg, Ludendorff), politiků (Max Bádenský, Brüning), spisovatelů (Thomas Mann, Stefan Zweig), přímých aktérů událostí i pouhých pozorovatelů (Harry Kessler, Artur Rubinstein). Lze říci, že skutečně odpovědně využil svého studijního pobytu v Německu a přiložený seznam literatury dokládá, že neopomenul žádný zásadní titul vztahující se k jeho badatelskému záměru.

Moje kritická připomínka se týká pouze vlastní struktury textu; pro jeho větší sevřenost bych přehodil třetí a čtvrtou kapitolu, tedy po nástinu základních rysů německého císařství by mělo následovat ono vlastní obsahové jádro práce – odraz pádu starého režimu a obtížný vznik nového v memoárové literatuře.

V této souvislosti by bylo velmi užitečné zpracovat teoretické aspekty historikova přístupu k memoárům a s ilustrativním doprovodem zkrácené čtvrté kapitoly publikovat v ročence Semináře nejnovějších dějin.

Sečteno a podtrženo, Aleš Bříza napsal kvalitní magisterskou práci, kterou mohu bez jakýchkoli výhrad doporučit k závěrečné obhajobě před státní zkušební komisí. Navrhuji klasifikaci výborně !

V Praze, 9. září 2006

Prof. PhDr. Vladimír Nálečka, CSc